

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Українська мова і література

Андрій Панченко,
начальник відділу змісту
суспільно-гуманітарних навчальних предметів
Українського центру оцінювання якості освіти
Оксана Данилейко,
методист відділу змісту
суспільно-гуманітарних навчальних предметів
Українського центру оцінювання якості освіти

ОЦІНЮВАННЯ СЕРТИФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

12 балів
(ДПА)

Українська мова

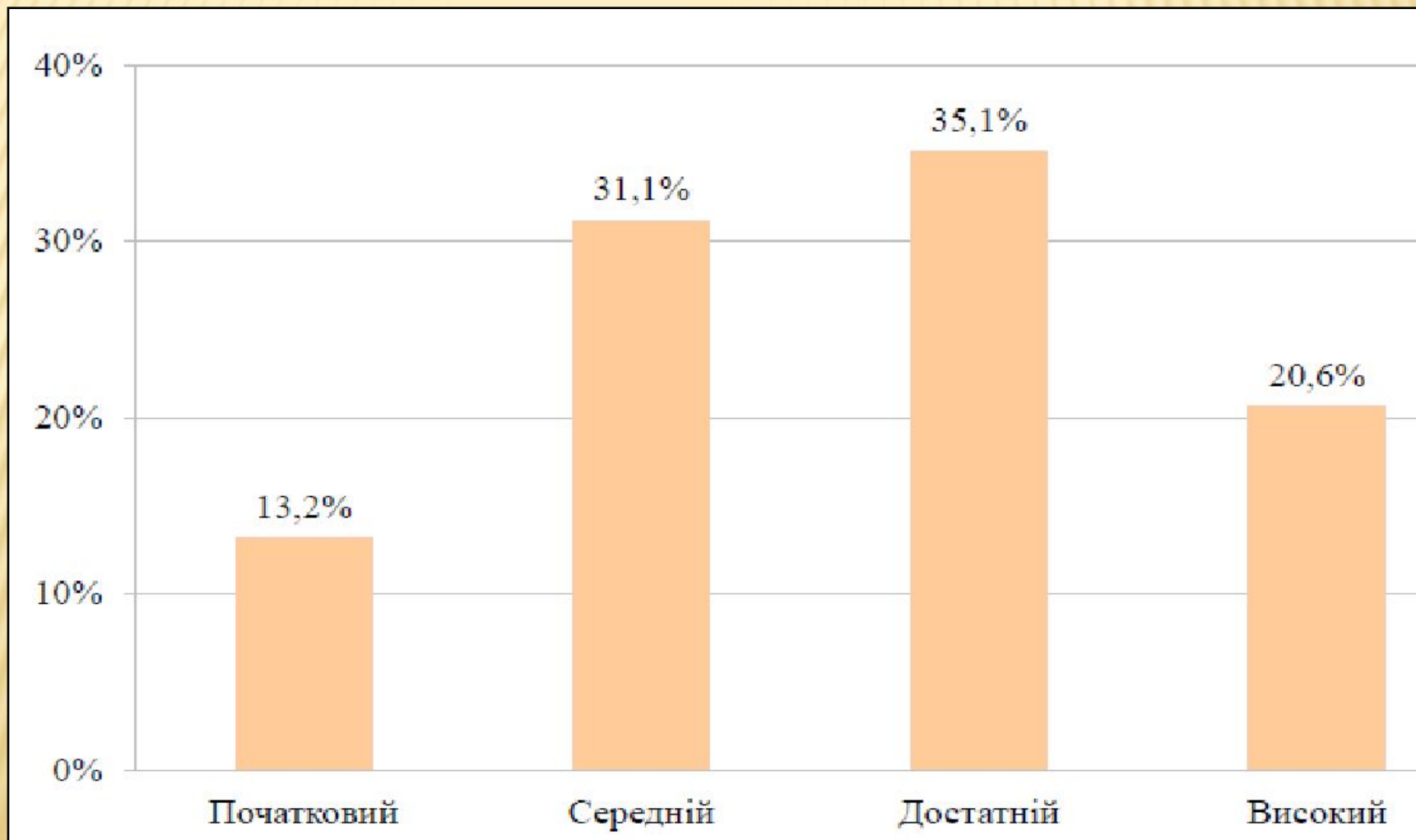
Українська
література

100-200
балів

The image displays three pages from a Ukrainian language exam booklet. The first page, labeled 'А', is a grid for marking answers, with a red circle around the letter 'А'. The second page, labeled 'Б', is a table for marking answers, with a red circle around the letter 'Б'. The third page is a blank sheet for writing answers.

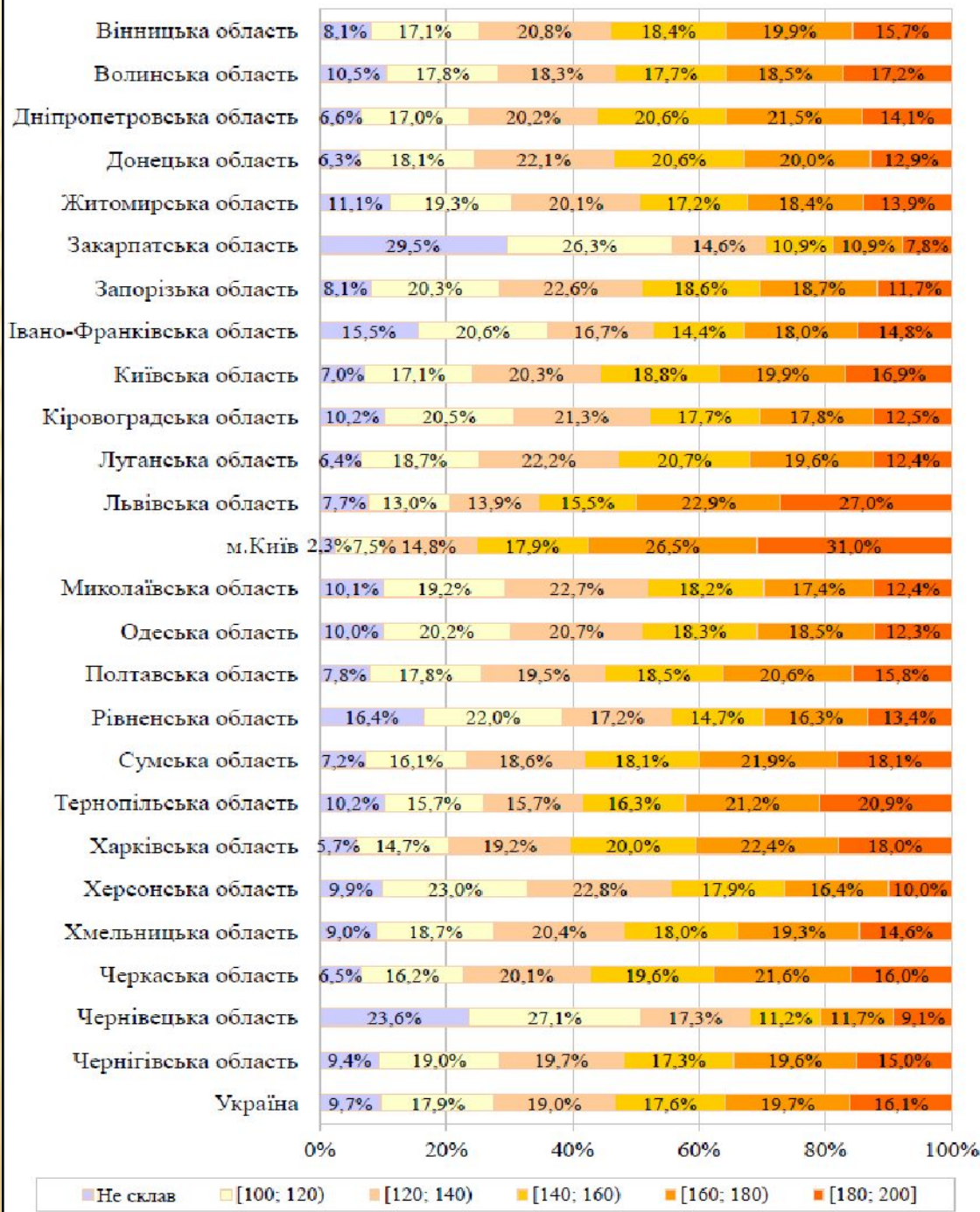
*Відповіді до завдань
необхідно записувати
в бланки А і Б*

РОЗПОДІЛ РЕЗУЛЬТАТІВ, ОТРИМАНИХ УЧАСНИКАМИ, ЯКІ ПРОХОДИЛИ ДПА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ЗА РІВНЯМИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

РЕГІОНАЛЬНІ ДАНІ ЩОДО РОЗПОДІЛУ РЕЗУЛЬТАТІВ ДПА ЗА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗА РІВНЯМИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

РЕГІОНАЛЬНІ ДАНІ ЩОДО

РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНО З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ, ОТРИМАНИХ

ВИПУСКНИКАМИ ЗАГАЛЬНО- ОСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

КІЛЬКІСТЬ ОСІБ, ЯКІ НАБРАЛИ 200 БАЛІВ ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

<i>Область</i>	<i>К-сть</i>	<i>Відомості про НЗ/ здобуття повної загальної середньої освіти</i>
Волинська область	4	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Дніпропетровська область	2	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Донецька область	1	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Житомирська область	1	Випускник минулих років
Запорізька область	3	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
м. Київ	13 / 3	Випускник ЗНЗ 2016 року / Випускник минулих років
Київська область	6 / 1	Випускник ЗНЗ 2016 року / Випускник минулих років
Кіровоградська область	1	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Львівська область	11	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Миколаївська область	2	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Одеська область	3	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Полтавська область	3	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Сумська область	3	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Тернопільська область	2 / 1	Випускник ЗНЗ 2016 року / Випускник минулих років
Харківська область	2	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Хмельницька область	1 / 1	Випускник ЗНЗ 2016 року / Випускник минулих років
Чернівецька область	1	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року
Чернігівська область	2	Випускник загальноосвітнього навчального закладу 2016 року

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СЕРТИФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Результати **зовнішнього незалежного оцінювання 2016 року** свідчать, що учасники стикалися з певними труднощами саме в процесі виконання практичних завдань, які потребували застосування набутих знань, умінь і навичок у нових ситуаціях.

Це стосується завдань на лексичну сполучуваність слів, правильну вимову уподібнених приголосних, будову слова, правопис слів разом і через дефіс, визначення частиномовної приналежності, пунктуацію в простому та складному реченні.

Психометричні характеристики завдань цього річної сертифікаційної роботи підтверджують доцільність використання завдань як із закритою, так і з відкритою відповіддю.

Так, завдання з відкритою відповіддю (власне висловлення) суттєво впливає на розподіл учасників за рейтинговою шкалою, уможлиблює оцінювання рівня розвитку продуктивних видів мовленнєвої діяльності та має високі показники дискримінації та кореляції.

ПСИХОМЕТРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАВДАНЬ ТЕСТУ (УКРАЇНСЬКА МОВА)

Підкреслені літери позначають той самий звук у всіх словах рядка **ЗНО – 2016**

- А доріжка, миєшя, широкий
- Б шістсот, Тбілісі, метєлиця
- В свято, осінній, просьба
- Г Великдень, аякже, грунт
- Д будинок, бджола, Дніпро

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д
20,25	17,01	11,02	27,00	24,37

Звук [d] є в кожному слові рядка

- А дитина, боротьба, день
- Б кладка, футболіст, город
- В ведмідь, десять, джерело
- Г баскетбол, душа, дзвінок
- Д податок, дятел, звідти

ЗНО – 2015

Відповіді учасників (%)				
А	Б*	В	Г	Д
30,36	19,37	24,98	4,29	20,59

Підкреслені букви позначають однаковий звук у кожному слові рядка

- А джміль, добро, дріб
- Б просьба, вісь, сьогодні
- В дзбан, зберегти, зжати
- Г вчиться, тьмяний, боротьба
- Д якби, гвалт, єкзистенція

ЗНО – 2014, II сесія

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д*
11,72	19,69	5,73	32,43	30,04

ПСИХОМЕТРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАВДАНЬ ТЕСТУ (УКРАЇНСЬКА МОВА)

ЗНО – 2015

Перший склад наголошений у слові

- А дочка
- Б дрова
- В жалюзі
- Г жаркий

Відповіді учасників (%)			
А	Б*	В	Г
17,68	46,03	25,64	10,16

Складні випадки наголошення слів

чорнозем везла мозолистий
 феномен спіна ідетЕ
 догмат адже щавель
 вітчИм
 донька була вірші Олень
 граблі подушка
 добуток щипці дрова долішній зозла
 чорнослив валовий будемо

ЗНО – 2014, I сесія

Другий склад наголошений у слові

- А обранець
- Б недруг
- В відгомін
- Г приятель

Відповіді учасників (%)			
А*	Б	В	Г
48,23	9,71	31,28	10,34

ЗНО – 2014, II сесія

Другий склад наголошений у слові

- А запитання
- Б сантиметр
- В одинадцять
- Г завдання

Відповіді учасників (%)			
А	Б	В	Г*
7,55	15,44	24,02	52,60

Психометричні характеристики завдань тесту (українська мова)

ЗНО – 2016

Лексичну помилку допущено в рядку

- А освітлювальний прилад
- Б освітній заклад
- В освічене перехрестя
- Г освітянська спільнота

Відповіді учасників (%)			
А	Б	В	Г
6,58	9,00	53,28	30,74

Немає лексичної помилки в рядку

- А погляди співпадають
- Б багаточисельні дзвінки
- В рішити завдання
- Г наступного разу

ЗНО – 2015

Відповіді учасників (%)			
А	Б	В	Г*
14,48	9,85	17,65	57,44

Лексичну помилку допущено в рядку

- А церковний канон
- Б раритетні видання
- В депутатські привілеї
- Г фінішна дистанція
- Д меморіальний пам'ятник

ЗНО – 2014, I сесія

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д*
10,43	16,81	14,03	35,89	22,40

Психометричні характеристики завдань тесту (українська мова)

Не мають закінчення обидва слова в рядку

ЗНО – 2016

А ухвалено, збудований

Б сорок, по-полтавськи

В горілиць, плакучі

Г запанібрата, змити

Відповіді учасників (%)			
А	Б	В	Г
5,34	37,69	31,47	24,90

Спільнокореневим до слова *радити* є

ЗНО – 2015

А радість

Б радіо

В порада

Г радист

Відповіді учасників (%)			
А	Б	В*	Г
7,42	1,72	79,22	11,32

Суфікс *-ик* має однакове значення в усіх словах, *ОКРІМ*

ЗНО – 2014

А братик

Б історик

В зайчик

Г лебедик

Відповіді учасників (%)			
А	Б*	В	Г
4,65	47,36	8,34	39,32

Психометричні характеристики завдань тесту (українська мова)

ЗНО – 2016

Спрощення в групах приголосних на місці пропуску позначається на письмі в усіх словах рядка

А корис..ний, балас..ний, проїз..ний

Б безжаліс..ний, кіс..лявий, щас..ливий

В блис..нути, влас..ний, щотиж..невий

Г ненавис..ний, швидкіс..ний, форпос..ний

Д зап'яс..ний, радіс..ний, контрас..ний

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д
8,27	9,18	57,61	13,96	10,24

ЗНО – 2015

Правильно написано всі слова в рядку

А тріснути, тиждневик, контрастний

Б рідкісний, ненависний, захистний

В форпостний, пісний, кількісний

Г шістсот, кістлявий, студенський

Д улесливий, цілістний, шелеснути

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В*	Г	Д
15,31	18,85	38,04	19,98	7,19

Психометричні характеристики завдань тесту (українська мова)

ЗНО – 2016

Окремо з часткою *не* треба писати виділене слово в рядку

А *не/підписані* договори підряду

Б *не/спростовані* факти

В *не/збалансований* бюджет

Г *не/налагоджені* зв'язки

Д *не/витрачені* ще кошти

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д
25,21	8,49	16,93	11,26	37,29

ЗНО – 2013

(1) Прилинули *не/зліченні* теплі молдавські вітри, насунуло з півдня велике жовте одноманіття. (2) Наставали дедалі кращі й легкі наче мильні бульбашки дні, і кожний видавався так до краю шляхетним, що всяка хвиля тривання була чудом надмірним і *ще не/звіданим*. (3) У тиші глибоких і гарних днів змінювалась *не/помітно* тканина листків. (4) Аж певного дня дерева постали в солом'яному вогні цілком здема матеріалізованого листя, у красі легкій, як відцвілі пелюстки, як прекрасні пави й фенікси, котрі мусять лишень схитнутись і затріпотіти, щоб струсити те злиняле та *не/потрібне* пір'я.

8. Окремо в тексті треба писати сполуку

А *не/зліченні*

Б *не/звіданим*

В *не/помітно*

Г *не/потрібне*

Відповіді учасників (%)			
А	Б*	В	Г
10,02	31,48	23,70	34,21

ЗНО – 2014, I сесія

Неправильно утворено форму першої особи однини в рядку

А лазити – лажу

Б возити – вожу

В сидіти – сиджу

Г їздити – їзджу

Д водити – воджу

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г*	Д
24,46	25,91	8,48	28,22	12,30

Правильно утворено форму 3-ої особи множини від інфінітива

А бігти – біжуть

Б свистати – свистають

В хотіти – хотять

Г сідати – сидять

Д губити – гублять

ЗНО – 2015

Правильно утворено форму третьої особи множини від дієслова

А ловити – ловлють

Б мріяти – мріять

В молоти – мелють

Г солити – солють

Д бігти – біжуть

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В*	Г	Д
5,87	18,63	37,43	6,76	30,68

ЗНО – 2016

Складносурядне речення утвориться, якщо до фрагмента
«Уранці землю притрусив легкий сніжок...» додати

А залишивши на ній неприкриті плями.

Б дарма що була середина жовтня.

В а вечір видався дивовижно теплим.

Г так що вийти на футбольне поле ми не змогли.

Д і перетворив галявину на строкатий візерунок.

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д
9,70	6,30	42,62	11,46	29,54

ЗНО – 2014

Складносурядне речення утвориться, якщо серед
варіантів продовження речення

«Земля не може жити без сонця ...» вибрати

А і води, цих першооснов життя.

Б а людина – без щастя.

В як квітка без води.

Г тому що усе живе загине.

Д яке яскраво світить високо в небі.

Відповіді учасників (%)				
А	Б*	В	Г	Д
16,87	47,88	13,95	10,73	10,28

Загальні висновки щодо результатів виконання завдань сертифікаційної роботи з української літератури

Статистика виконання завдань з української літератури дає змогу констатувати, що учасники тестування продемонстрували переважно **середній і достатній рівні** володіння матеріалом, визначеним Програмою ЗНО.

Виконання завдань за розділом *«Усна народна творчість»* у переважній більшості учасників *труднощів не викликало*.

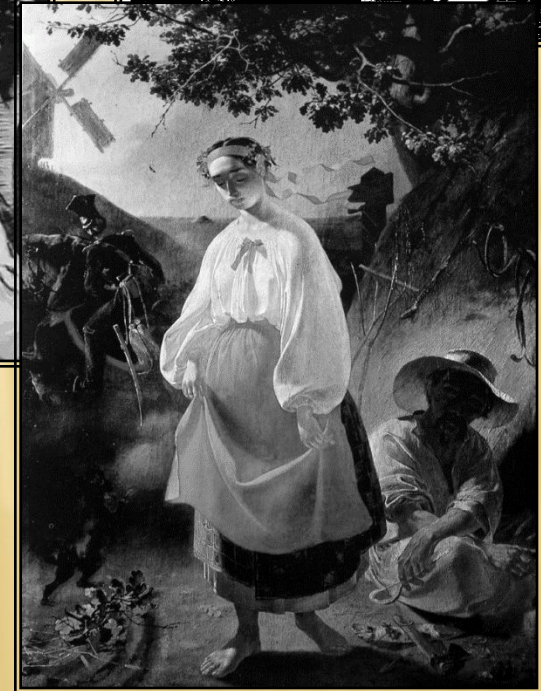
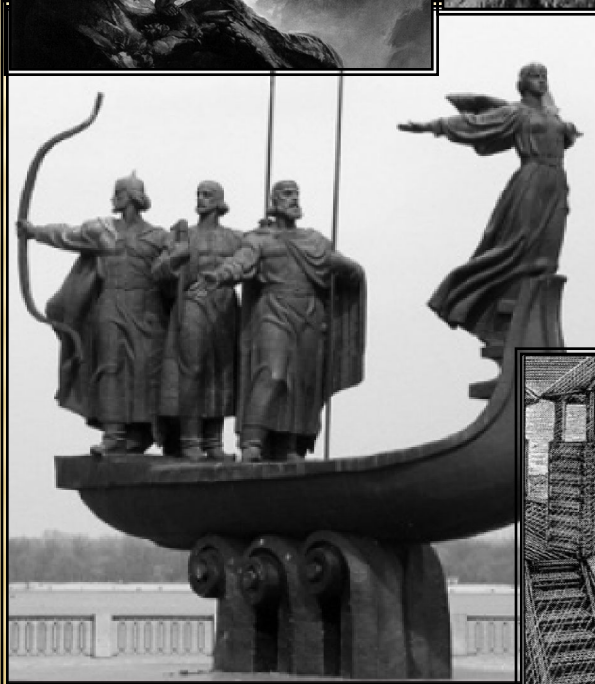
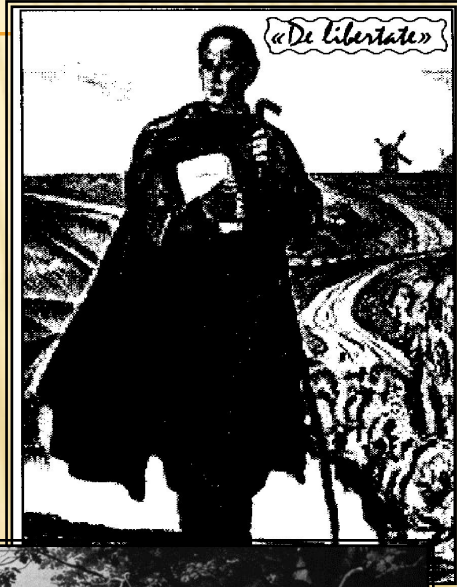
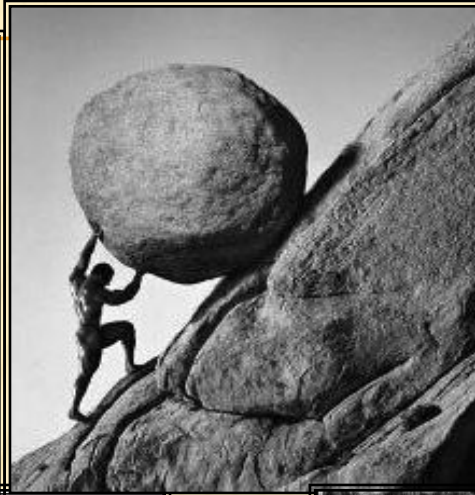
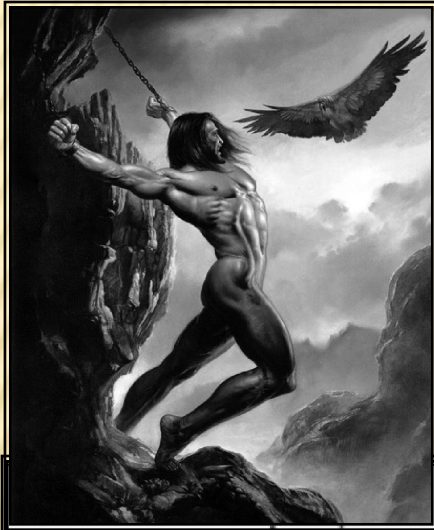
Натомість у матеріалі розділу *«Давня українська література»* тестовані *орієнтувалися гірше*. Так, прецедентний уривок «Слова про похід Ігорів» (плач Ярославни) понад половину учасників ЗНО асоціювали з іншими персонажами, що є свідченням недостатнього знання ними творів давньої літератури, а також намагання вгадати правильну відповідь.

*Прилинути чайкою на край світу, щоб
витерти милому «кривавії його рани
на дужому його тілі», прагне*

- А княгиня Ольга
- Б Бондарівна
- В Либідь
- Г Ярославна
- Д Маруся Богуславка

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д
19,47	10,09	7,94	44,55	17,21

ЗАВДАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІЗУАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ (З 2013 РОКУ)

Психометричні характеристики завдань тесту (українська література)

ЗНО – 2016

Пряме звертання до видатного українського полководця й державного діяча, пам'ятник якому ви бачите на фото, є у творі

А «De libertate»

Б «Contra spem spero!»

В «Intermezzo»

Г «Засвіт встали козаченьки»

Д «Україна в огні»

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д
41,88	4,68	5,17	31,61	15,97

Більшість тестованих продемонструвала незнання тексту вірша Г. Сковороди «De libertate», а 31,6 % вибрали неправильну відповідь – «Засвіт встали козаченьки», швидше за все тому, що Б. Хмельницького на пропонованому в ілюстрації пам'ятнику зображено в козацькому одязі, з булавою в руці. Не допомогла й наявна в умові інформація про те, що йдеться не про будь-якого козака, а саме про «видатного українського полководця й державного діяча», що свідчить і про недостатнє вміння частини учасників аналізувати нехудожній текст

Психометричні характеристики завдань тесту (українська література)

Із завданнями за розділом «Література ХХ століття» учасники тестування впоралися переважно успішно. Проте під час виконання завдання 45, де треба було вказати твір М. Хвильового «Я (Романтика)», присвячений «Цвітові яблуні» (новела М. Коцюбинського), це зробили правильно лише 36,6 % учасників.

Схожа ситуація склалася і під час виконання завдання 51, у якому пропонувалося вибрати цитатну характеристику персонажа роману у віршах Л. Костенко «Маруся Чурай» Грицька Бобренка. Правильну відповідь дали 44,4 % тестованих, а 30,9 % вибрали Івана Іскру, образ якого у творі наведеній характеристиці абсолютно не відповідає. Такий вибір свідчить про нерозуміння авторської концепції твору, бо шляхетному козакові Івану Іскрі помилково приписали вади, притаманні меркантильному Грицьку Бобренкові.

У завданні 52 треба було вказати ім'я письменника, котрий у своєму творі змалював життя українців Зеленого Клину. Правильну відповідь надала лише третина тестованих, а більшість відповіла неправильно. Варто наголосити, що реалії Зеленого Клину є не просто орнаментом чи фрагментом, а провідним сюжетно- і концептотворчим елементом роману І. Багряного «Тигролови»: підкреслено, що саме українці цивілізували цей закуток Російської імперії.

Психометричні характеристики завдань тесту (українська література)

45. «Цвітові яблуни» (новела М. Коцюбинського) присвячено твір

- А Лесі Українки
- Б Володимира Винниченка
- В Ольги Кобилянської
- Г Миколи Хвильового
- Д Павла Тичини

ЗНО – 2016

Ключ	Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)	Складність (P-value)	Дискримінація (D-index)
	А	Б	В	Г	Д			
Г	26,80	7,59	22,07	36,64	6,02	0,88	36,64	70,22

50. «Любові всевишній» автор присвятив

- А роман у новелах
- Б роман у віршах
- В драму-феєрію
- Г кіноповість
- Д новелу

ЗНО – 2015

Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)	Складність (P-value)
А	Б	В	Г	Д*		
17,46	26,29	10,51	5,63	39,14	0,98	39,14

Психометричні характеристики завдань тесту (українська література)

43. *Як я люблю тебе без тям,
Як мучуь довгими ночами
І як літа вже за літами
Свій біль, свій жаль, свої пісні
У серці здавлюю на дні, –*
зізнається коханій ліричний герой твору
- А Івана Франка
 - Б Олександра Олеся
 - В Павла Тичини
 - Г Миколи Вороного
 - Д Володимира Сосюри

ЗНО – 2016

Ключ	Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)
	А	Б	В	Г	Д	
А	48,81	13,05	18,56	8,28	10,49	0,80

40. *В житті мене ти й знать не знаєш,
Ідеш по вулиці – минаєш,
Вклонюся – навіть не зирнеш
І головою не кивнеш, –*
дорікає коханій ліричний герой твору
- А Івана Франка
 - Б Миколи Вороного
 - В Олександра Олеся
 - Г Павла Тичини
 - Д Максима Рильського

ЗНО – 2015

Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)
А*	Б	В	Г	Д	
37,34	12,80	13,36	23,42	11,99	1,09

45. *«Як я люблю тебе без тям,
Як мучуь довгими ночами
І як літа вже за літами
Свій біль, свій жаль, свої пісні
У серці здавлюю на дні», –*
звертається до коханої ліричний герой вірша
- А Миколи Вороного
 - Б Івана Франка
 - В Олександра Олеся
 - Г Павла Тичини
 - Д Максима Рильського

ЗНО – 2013

Відповіді учасників, %				
А	Б*	В	Г	Д
8,69	47,18	11,36	20,63	11,72

Психометричні характеристики завдань тесту (українська література)

52. Життя українців Зеленого Клину змалював у своєму творі:

- А Григор Тютюнник
- Б Юрій Яновський
- В Володимир Винниченко
- Г Іван Багряний
- Д Микола Куліш

ЗНО – 2016

Ключ	Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)	Складність (P-value)
	А	Б	В	Г	Д		
Г	22,54	16,73	16,36	31,16	12,15	1,06	

55. Екзотичну природу Уссурійського краю змалював

- А Остап Вишня
- Б Іван Багряний
- В Валер'ян Підмогильний
- Г Євген Маланюк
- Д Олесь Гончар

ЗНО – 2014

Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)	Складність (P-value)
А	Б*	В	Г	Д		
12,85	45,35	11,96	16,41	12,76	0,66	45,35

55. «В пралісах Сіхоте-Аліня» відбуваються події твору

- А Ліни Костенко
- Б Олесь Гончара
- В Олександра Довженка
- Г Миколи Куліша
- Д Івана Багряного

ЗНО – 2013

(I сесія)

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д*
13,10	22,26	16,04	12,66	35,00

55. «Цебула наша друга Україна, синку... І назви наші люди подавали тут свої, сумуючи за рідним краєм: Київ, Чернігівка, Полтавка, Україна, Катеринославка, Переяславка тощо», – розповідає героїня твору

- А «Тигролови»
- Б «Земля»
- В «Місто»
- Г «За мить щастя»
- Д «Україна в огні»

ЗНО – 2013

(II сесія)

Відповіді учасників (%)				
А*	Б	В	Г	Д
36,97	12,38	8,40	7,83	33,99

ПСИХОМЕТРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАВДАНЬ ТЕСТУ (УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА)

43. «Недалеко від ріки Серету на Буковині» відбуваються події твору

- А «Камінний хрест»
- Б «Земля»
- В «Тіні забутих предків»
- Г «Максим Гримач»
- Д «Момент»

ЗНО – 2015

Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)
А	Б*	В	Г	Д	
16,83	24,03	40,20	11,61	6,15	1,17

ЗНО – 2013

Дія комедії «Мина Мазайло» розгортається в

- А Києві
- Б Полтаві**
- В Донецьку
- Г Харкові
- Д Курську

Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)	Складність (P-value)
А	Б	В	Г*	Д		
12,59	31,89	3,87	44,02	6,91	0,71	44,02

49. Дія комедії «Мина Мазайло» розгортається у

- А Києві
- Б Харкові
- В Донецьку
- Г Полтаві**
- Д Курську

ЗНО – 2011

Відповіді учасників (%)					Не виконали завдання (%)	Складність (P-value)
А	Б*	В	Г	Д		
12,31	36,52	4,44	37,74	8,44	0,54	36,52

Життя родини Мазурів із села Семигори лягло в основу твору

- А Панаса Мирного
- Б Ольги Кобилянської
- В Івана Нечуя-Левицького
- Г Григорія Квітки-Основ'яненка
- Д Івана Карпенка-Карого

ЗНО – 2014

Відповіді учасників (%)

А	Б	В*	Г	Д
18,27	18,11	33,52	15,08	13,99

Психометричні характеристики завдань тесту (українська література)

ЗНО – 2016

51. «Він народився під такою зіркою, / що щось в душі двоїлося йому. / Від того кидавсь берега до того. / Любив достаток і любив пісні», – сказано про

- А Леська Черкеса
- Б Івана Іскру
- В Грицька Бобренка
- Г Мартина Пушкаря
- Д Семена Горбаня

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В	Г	Д
6,62	30,90	44,43	10,38	6,78

ЗНО – 2013

52. «Тобі дано і вірити й кохати.

А що мені? Які такі куші?!

Нелегко, кажуть, жити на дві хати.

А ще нелегше – жити на дві душі», – зізнається герой твору

- А Лесі Українки
- Б Тараса Шевченка
- В Ліни Костенко
- Г Василя Симоненка
- Д Максима Рильського

Відповіді учасників (%)				
А	Б	В*	Г	Д
23,18	5,57	36,94	19,39	14,27

Психометричні характеристики завдань тесту (українська література)

Отже, аналіз виконання завдань з української літератури засвідчив не лише переважно успішні результати більшості учасників зовнішнього незалежного оцінювання, а й те, що значна частина тестованих не знає текстів програмових літературних творів, не вміє їх аналізувати та недостатньо володіє теоретико-літературними поняттями.

Психометричні характеристики завдань тесту (власне висловлення)

У ході обробки матеріалів зовнішнього незалежного оцінювання *з української мови і літератури*, іноземних та російської мов, математики також *здійснювалася перевірка екзаменаторами завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю* у закодованих сертифікаційних роботах.

Оцінювання кожного відкритого завдання проводилося *одним екзаменатором*, який працював у складі групи чисельністю 10 – 14 осіб, очолюваної старшим екзаменатором, який, у свою чергу, здійснював контроль за якістю роботи екзаменаторів шляхом повторної перевірки не менш ніж 10% сертифікаційних робіт (не менш ніж 20 % – з математики).

У своїй роботі екзаменатори керувалися *схемами оцінювання завдань відкритої форми*, ухваленими предметними фаховими комісіями, та інструкціями щодо перевірки виконання завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю зовнішнього незалежного оцінювання, затвердженими наказом Українського центру оцінювання якості освіти від 01 березня 2016 року № 45.

ПСИХОМЕТРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАВДАНЬ ТЕСТУ (ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ)

58. Прочитайте наведений текст.

У різних ситуаціях ми поведимося по-різному: часом розважливо обмірковуємо свої кроки, а часом – даємо волю емоціям, не зважаючи на можливі наслідки.

Викладіть Ваш погляд на проблему:

До чого ж зрештою треба дослухатися в житті – до розуму чи до серця?

Оцінювання власних висловлень свідчить про слабкий розвиток у тестованих навичок побудови такого аргументованого тексту.

- ✓ Лише половина тестованих (49,89 %) вправно формулює **свою позицію** із запропонованого дискусійного питання.
- ✓ 40,42 % учасників тестування можуть підтвердити тезу **доречними аргументами**.
- ✓ Узагалі не наводить **прикладів із власного читацького та мистецького досвіду** 41,21% тестованих, а **прикладів із власного соціального досвіду чи історичного досвіду людства** – 47,43 %.
- ✓ **Мовну вправність** власних висловлень здебільшого оцінено в **0 або 1 бал** із 4 можливих, що свідчить про доволі низький рівень опанування орфографічних, пунктуаційних, лексичних, граматичних і стилістичних норм української мови.
- ✓ Максимальним балом оцінено орфографічну та пунктуаційну вправність тільки 5,15% тестованих, лексичну, граматичну та стилістичну – усього лише 2,42 %.

**ПСИХОМЕТРИЧНІ
ХАРАКТЕРИСТИ
КИ
ЗАВДАНЬ ТЕСТУ
(ВЛАСНЕ
ВИСЛОВЛЕННЯ)**

Розподіл учасників (%) за кількістю набраних балів

<i>Критерії</i>	0	1	2
Теза	19,04	43,00	37,96
Аргументи	22,40	47,52	30,09
Приклад із літератури	42,93	28,67	28,40
Приклад з історії	48,83	29,02	22,15
Логічність і послідовність	18,95	49,60	31,45
Висновок	24,63	44,85	30,52

Розподіл абітурієнтів (%) за кількістю набраних балів

<i>Критерії</i>	0	1	2	3	4	Складність
Орфографія та пунктуація	29,81	15,09	24,41	26,02	4,67	40,16
Лексика, граматики та стилістика	49,88	18,47	18,26	11,50	1,89	24,26

Власне вислов лення

*Завдання цієї форми виконувати,
напевно,
найскладніше.*

*Воно вимагає від Вас застосування вмінь
формулювати й обстоювати власну
думку,
аргументувати, наводити приклади
для підтвердження своїх думок,
робити висновки, логічно й послідовно
викладати думки у зв'язному тексті.*

Власне висловлення – це специфічний текст, у якому Ви обстоюєте й доводите свою позицію у форматі, запропонованому в тестовому зошиті.

- ✓ *З одного боку такий текст є результатом Вашої творчості, він цілком відбиває Ваші думки й переконання, свідчить про Ваші смаки й уподобання, демонструє вашу мовленнєву вправність і рівень культури.*
- ✓ *З іншого боку – це результат виконання тестового завдання, котре передбачає задану структуру й вимагає створювати цей текст у певному жанрі.*

**ПРИКЛАДИ З
ВЛАСНИХ
ВИСЛОВЛЕНЬ
АБІТУРІЄНТІВ**

НЕВДАЛЕ ВИКОРИСТАННЯ КЛІШЕ

- ✓ *Я хочу навести аргументи, які нам дає українська література.*
- ✓ *Яскравий приклад з літератури є ліричний герой твору...*
- ✓ *Звернувшись до минулого, важко не звернути увагу на історію...*
- ✓ *Яскравим прикладом до цієї думки є моя матір...*
- ✓ *Можу навести неабиякі приклади свого життя.*
- ✓ *Прикладом може слугувати мій дядько...*
- ✓ *Отже, можна дійти до висновку...*
- ✓ *Як приклад можна навести головного героя новели...*
- ✓ *Як приклад з літератури я обрала...*
- ✓ *Як приклад із життя я обрала П.Тичину...*
- ✓ *Доказом до першого аргументу може бути...*

Типові помилки, що трапляються у бланках Б

Уживання слів і фразеологізмів у невластивому для них значенні або без урахування стилістичних чи емоційно-експресивних відтінків:

Наприклад:

- *Тому вже у тисяча вісімсот шістнадцятому році його Франція стояла в руїнах, а російські козаки гуляли в паризьких **кафешках**.*
- *На прикладі Пузиря ми і зараз можемо побачити багатьох **статних** людей.*
- *Для досягнення своєї мети потрібно щось робити, а не сидіти без діла і **теревені** говорити.*

Уживання українських слів у невластивому значенні (недоречні запозичення з російської мови)

Наприклад:

- *... що зробив **невірний** вибір.*
- *... дуже **вдячливо відноситися** до батьків – людей, які подарували тобі життя.*
- *... різноманітні, не схожі **друг на друга**.*
- *Я **рахую**, що кожна людина повинна цінувати те, що має.*
- *На **минулій неділі** я отримав чудову звістку...*
- *В житті існують різні **положення**: щастя, радості, суму, недуги чи любові.*
- *Пузир не цінував свою дочку, жінку, які його любили; це пояснюється тим, що він продав свій новий, **коштовний** халат.*

Стилістично немотивована тавтологія – повтор слова, спільнокореневих слів в одному або сусідніх реченнях

Наприклад:

- Лукаш *покохав* Мавку справжнім *коханням*.
- *Привітна* Марічка *привітно привітала* Івана, коли той зовсім *не привітно* ударив її.
- Не можу не згадати про *твір* Лесі Українки «Лісова пісня».

Цей *твір* є яскравим прикладом того, як потрібно *жити з*

природою і як не слід чинити. Дядько Лев – образ розумної

людини, що прагне *жити* в гармонії, за що його і поважали в лісі.

- *Яскравим* прикладом щодо цього аргументу є кіноповість Олександра Довженка «Україна в огні». У творі *яскраво* протиставлено два головні герої.

Стилістично немотивований плеоназм – дублювання значення у двох словах:

Наприклад:

- Кожному гостеві нашого закладу подарували *пам'ятний сувенір*.
- *Молодий юнак* заради грошей убив стару жінку.
- На сьогодні *креативна творчість* вітається в нормальних фірмах, тому що вони хочуть отримати добрі прибутки.
- Наша *сучасна модерна* цивілізація звикла до всіх вигод і комфорту, забуваючи про те, що все це може закінчитися зовсім скоро.
- У кожної людини є чимало *потенціальних можливостей* для досягнення успіхів у житті.
- *Особисто на мою* думку.
- Підкорювати вершини заради *свого власного* успіху.
- *Перший дебют* Степана Радченка – оповідання «Бритва».

МОРФОЛОГІЧНІ ПОМИЛКИ

Відмінювання іменників

Мама зробила зауваження, що б я не викидала обгортку від **цукерків** на дорогу.

Олександр **Довженко** дуже прикро, що за час свого існування люди так і не навчилися цінувати все те прекрасне, що оточує нас.

Творення форм ступенів порівняння прикметників

Щоб світ став добрішим, треба почати з **самого малого**. Добро повинно у будь-якому випадку, навіть **самого складному**, перемагати зло... Щоб не загинути під шаленим натиском насильства, добру треба встати на захист своїх побратимів, використовуючи не **слабкішу** зброю.

Творення форм присвійних прикметників

Хто не любить **бабушкині** пиріжки, але ж ніхто не задумується, якою важкою працею вони зроблені. **Татовин** приклад допоміг Марусі Чурай залишитися твердою в цих складних умовах.

Творення форм числівників

З **триста двадцятьма** гривнями я вирушив у дорогу. У **шестидесятих** роках.

Творення форм займенників

Адже завдяки **ній** ми маємо чисте повітря. В **їх** кімнаті не було порядку.

Творення особових форм дієслова

На думку героя, йому **мушуть** всі підкорятись, а не він. Люди **бачуть** чужі проблеми...

Творення форм наказового способу дієслова

Давайте згадаємо Каїна, який убив свого брата.

Синтаксичні помилки

Рівень словосполучення

Узгодження

Красиве какаду, *офіційний* Токіо, *колишнє* СРСР.

Керування

Малий Олександр розповідає нам, якою насолодою було вмиватися її водою, милуватися нею, *пірнати з дитячою пристрастю*.

Речення можна перебудувати так: Малий Олександр розповідає нам, якою насолодою було вмиватися її водою, милуватися нею, пірнати в неї з дитячою пристрастю.

А якщо ми будемо жити в гармонії з природою, оберігати та захищати її, тоді вона неодмінно *нас віддячить*.

Неправильні в українській мові конструкції **дякую вас**, **віддячити вас** виникли під впливом російських виразів *благодарю вас*, *отблагодарю вас*. В українській мові маємо дієслівне керування **дякую + ім. у Д. в. (дякую КОМУ?)**

Синтаксичні помилки

Рівень простого речення

Однорідні члени речення

З українського фольклору та казок ми дізнаємося про красу природи.

Неправильна побудова конструкцій з однорідними членами речення. Казки – частина українського фольклору.

Українські поети та письменники збагатили світову культуру.

Письменники – це поети, прозаїки й драматурги.

Діти та сини Тетяни Запорожець приїхали на день її народження.

Сини і є дітьми.

Дієприслівниковий зворот

Читаючи «Зачаровану Десну» Олександра Довженка чи спогади про дитинство Остапа Вишні, на наших обличчях одразу засяє усмішка та з'являються сльози радості.

Дія, виражена дієприслівниковим зворотом не має діяча, названого підметом в основній частині речення

Синтаксичні помилки

Рівень складного речення

Немотивоване порушення порядку слів і частин речення

Людина, яка поріднилася з природою настільки, що не могла прожити не споглядаючи її і дня. Речення можна перебудувати так: *Людина, яка поріднилася з природою настільки, що не могла прожити і дня, не споглядаючи її.*

Немотивована парцеляція

По-перше, природа завжди виліковує нас і направляє на правильний шлях. Допомагає забути наші повсякденні проблеми. Відволіктись на щось приємне. Отже, кожна людина у своєму житті повинна збудувати дім, посадити дерево, виростити дитину. Тобто зробити свій внесок у продовження життя на Землі й залишити слід від добрих справ.

Стилістично не виправдані розриви простих речень.

Невідповідне узгодження займенників

Олександр Довженку дуже прикро, що за час свого існування люди так і не навчилися цінувати все те прекрасне, що оточує нас.

Порушено правило узгодження підмета і його замітника – займенника. Речення можна перебудувати так: *Олександр Довженко дуже прикро, що за час свого Існування люди так і не навчилися цінувати все те прекрасне, що їх оточує.*

ІЗ ВЛАСНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ АБІТУРІЄНТІВ...

- ❖ *Одного разу сталася у нас така історія: було це зимою, надворі було дуже холодно, мороз був десь 38 градусів. Роздався стук у двері.*
- ❖ *Потрібно робити добро для того, щоб наша земля цвіла і пахла від пахучих квітів.*
- ❖ *Яскравим прикладом цього може слугувати твір Івана Драча «Бджола та Шершень».*
- ❖ *Німці знищували населення українців для вільного простору. Для того, щоб німецькі домогосподарки мали дачі і допомогу в господарстві.*
- ❖ *Також схожий до Чіпки є образ Сталіна, який досягав будь-яку свою мету за рахунок жорстокості та насильства.*
- ❖ *Ми повинні себе примушувати бути добрими.*
- ❖ *Бувають випадки, коли в нас спрацьовує стадний інстинкт й особистість кудись ніби дівається.*
- ❖ *Лежачи на дивані, ніхто ще не самовдосконалився.*

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ !

www.testportal.gov.ua –
Український центр
оцінювання якості освіти

Панченков Андрій
Олексійович –
начальник відділу
змісту суспільно-
гуманітарних предметів
УЦОЯО

